

Maribor, 22. junij 2016

Gospod Dušan Mramor, minister za finance ; Ministrstvo RS za finance

Gospod Zdravko Počivavšek, minister za gospodarski razvoj in tehnologijo; Ministrstvo RS za gospodarski razvoj in tehnologijo

ZADEVA: Poziv k razjasnitvi stališča Ministrstva za finance in Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo Republike Slovenije, glede predloga Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov.

Podpora vsebinskih NVO mrež Slovenije in ostalih organizacij s presečnim področjem delovanja v javnem zdravju - predlogu Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov (ZOUTPI).

Spoštovani gospod minister,

Slovenska Zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo, koordinator nacionalne vsebinske mreže nevladnih organizacij Slovenije za področje zdravja – NVO varujejo naše zdravje in Inštitut za raziskave in razvoj Utrip, koordinator nacionalne vsebinske mreže za zdravje - Preventivna platforma, podpiramo predlog Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov, v obliki, kot je pripravljen in sicer v celoti, saj bo le tako zares učinkovit.

Zelo smo zaskrbljeni glede stališč, argumentacije ter opredelitve vašega ministrstva do predloga ZOUTPI, ki je trenutno v fazi medresorskega usklajevanja.

Sprašujemo vas, kdo bo plačal zdravstveno in gospodarsko škodo zaradi uporabe tobaka v Sloveniji? Predlog Zakona o omejevanju uporabe tobačnih in povezanih izdelkov sledi priporočilom Okvirne konvencije za tobačno kontrolo Svetovne zdravstvene organizacije, ki jo je naša država ratificirala leta 2005, ter določilom EVROPSKE TOBAČNE DIREKTIVE.

Okvirna konvencija SZO o nadzoru nad tobakom OPOZARJA POGODBENICE v Preambuli, da je »treba biti pozoren na vse poskuse tobačne industrije za spodkopavanje in rušenje prizadevanj za nadzor nad tobakom in biti seznanjen z dejavnostmi tobačne industrije, ki negativno vplivajo na prizadevanja za nadzor nad tobakom«;

Člen 5.3. te konvencije, zahteva od vlad, da zavzamejo ukrepe za zaščito javnega zdravja PRED INTERESI TOBAČNE INDUSTRIJE (...«pred komercialnimi in drugimi pridobljenimi pravicami tobačne industrije«...), kar pomeni dvig zavedanja o zasvojljivi in škodljivi naravi tobačnih produktov, o vzpostavitvi ukrepov, ki omejujejo interakcijo med tobačno industrijo in tistimi, ki so ključni za regulacijo tobačnih produktov in zagotavljanje transparentnosti, zavračanje partnerstev in neobvezujočih dogovorov s tobačno industrijo, nasprotovati in regulirati, kolikor je mogoče, aktivnosti tobačne industrije, ki so opisane kot «družbeno odgovorne» in so namenjene zgolj marketingu in stikom z javnostjo.

Spoštovani gospod minister, odgovorni ste za vzpostavitev in implementacijo tobačnega zakona in za zaščito takšnega zakona, ki ne deluje v prid tobačne industrije!

Odgovorni ste za vse nadaljnje prezgodnje smrti in bolezni, nastale zaradi rabe tobaka, kot tudi za prezgodnje obolevanje otrok in mladine, ki eksperimentirajo s tobakom in kadijo.

Nenazadnje ste odgovorni tudi za finančno škodo, ki jo državi, zdravstveni blagajni oziroma davkoplačevalcem povzročajo posledice zdravju nadvse škodljive rabe tobačnih izdelkov.

Tobačna industrija namreč še vedno laže o vplivu na zakonodajo, zlorablja posvete deležnikov, prireja dokaze in ne objavlja konflikte interesov, v porastu je uporaba tretjih udeležencev, da zakrije lastno vpletenost, uporablja lastne dobičke za masovno lobiranje proti zakonodaji, ki ščiti javno zdravje, hkrati pa trdi, da je del rešitve.¹

Člen 6. konvencije SZO od države zahteva izvajanje »davčnih politik in kadar je primerno, cenovnih politik za tobačne izdelke«, **tako, da bo le ta prispevala k ciljem zdravstva, ki je usmerjeno k zmanjšanju uporabe tobačnih izdelkov** (dokazi Francije, Avstralije, ZDA, Irske,...).

Na to se navezuje obdavčitev tobaka in tobačnih izdelkov, ki je v Sloveniji med najnižjimi na svetu!!

Hkrati spadamo med države EU, ki namenjamo relativno malo sredstev za zdravstvo na prebivalca (2511 USD na prebivalca za leto 2013) in se uvrščamo v skupino Grčije in Portugalske in nikakor ne v skupino Francije, Nemčije in Avstrije, v kateri se nekateri politiki tako radi vidijo. Za primerjavo naj navedemo, da so v sosednji Avstriji za zdravstvo leta 2013 namenili 4533 USD na prebivalca, hkrati pa se v državno blagajno steče veliko več trošarin na tobačne izdelke, kljub višjim cenam le-teh.² Višje davščine na tobak in tobačne izdelke so najučinkovitejši ukrep, da se zniža število kadilcev in s tem zaščiti zdravje prebivalcev. Sem spada tudi uvedba tako imenovanega tobačnega centa, ki bi predstavljal še kako potreben vir financiranja za, že tako finančno podhranjen, zdravstveni resor.

Zelo učinkovit in **pomemben ukrep je tudi uvedba enotne embalaže**. Avstralija je uvedla ta ukrep že leta 2012 in izkazal se je za izredno učinkovit ukrep (15,1% delež kadilcev v letu 2010 se je zmanjšal na 12,8% v letu 2013 – v tem času niso bili uvedeni nobeni drugi ukrepi). Čeprav Okvirna konvencija izrecno ne zahteva uvedbo enotne embalaže, pa vse resne mednarodne institucije na področju tobačne kontrole uvedbo enotne embalaže pozdravljajo. Prav tako je Sodišče Evropske Unije pred kratkim zavrnilo pritožbo tobačne industrije in v razsodbi nedvoumno dejalo, da med drugim enotna embalaža ne krši načela nesorazmernosti.³ Podobno je razsodilo tudi sodišče Združenega Kraljestva.⁴

Nedopustno se nam zdi, da si še zmeraj zatiskate oči pred dolgoročnimi zdravstvenimi in finančnimi posledicami, ki jih preko tobaka in tobačnih izdelkov povzroča tobačna industrija, ki kuje dobičke, dolgoročne stroške zdravljenja pa prelaga na nas davkoplačevalce.

Govorite o porastu nelegalne trgovine?

»Protokol o preprečevanju nelegalne prodaje tobačnih produktov« v povezavi z Okvirno konvencijo za nadzor nad tobakom, bo reševal življenja. To potrujeta junijska ratifikacija v Evropskem parlamentu ter zelena luč Evropske komisije. Slovenija ga mora nemudoma ratificirati!

Kakšno je vaše osebno stališče in kakšno je stališče ministrstva, ki ga vodite? Kako se opredeljujete do zdravlja državljanov, ki jih zastopate?

¹ WHO Regional office for Europe, *Tobacco Control in Practice - Article 11: Packaging and labelling of tobacco products, Case studies of implementation of the WHO Framework Convention on Tobacco Control in the WHO European Region*

² OECD Data, *Health spending Total, US dollars/capita, 2013*. Dostopno na <https://data.oecd.org/healthres/health-spending.htm>

³ Court of Justice of the European Union PRESS RELEASE No 48/16 Luxembourg, 4 May 2016, *The new EU directive on tobacco products is valid*. Dostopno na <http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2016-05/cp160048en.pdf>

⁴ Case No: CO/2322/2015, CO/2323/2015, CO/2352/2015, CO/2601/2015 & CO/2706/2015,, MR JUSTICE GREEN Between: THE QUEEN On the application of (1) BRITISH AMERICAN TOBACCO (UK) LIMITED (2) BRITISH AMERICAN TOBACCO (BRANDS) INC. (3) BRITISH AMERICAN TOBACCO (INVESTMENTS) LIMITED and SECRETARY OF STATE FOR HEALTH, Royal Courts of Justice Strand, London, WC2A 2LL Date: 19/05/2016, dostopno na <https://www.judiciary.gov.uk/wp-content/uploads/2016/05/bat-v-doh-judgment.pdf>

Lep pozdrav,

Mihaela Lovše,

Slovenska Zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo

Mreža NVO varujejo naše zdravje

in

Matej Košir

Inštitut za raziskave in razvoj Utrip

Mreža Preventivna platforma